

<https://doi.org/10.15407/econlaw.2021.04.068>

УДК 332

І.В. ЗАБЛОДСЬКА, д-р екон. наук, проф., директор
Луганська філія Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень
імені В.К. Мамутова НАН України», м. Сєверодонецьк, Україна

 orcid.org/0000-0002-1410-6194

К.І. СЕРЕБРЯК, д-р екон. наук., проф., професор кафедри економіки та підприємництва
Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля, м. Сєверодонецьк, Україна

 orcid.org/0000-0002-7025-2399

О.М. ТАТАРЧЕНКО, канд. екон. наук, доцент кафедри економіки,
маркетингу та підприємництва Навчально-наукового інституту економіки і бізнесу
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Старобільськ, Україна

 orcid.org/0000-0002-1753-7272

ВПЛИВ ІНФРАСТРУКТУРИ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА ЯКІСТЬ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ: ОЦІНКА ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Ключові слова: інфраструктура регіону, якість життя населення, оцінка, заходи, інфраструктурні проекти, стратегія, матриця, індикатори, вплив.

Подано результати аналізу житлово-комунальної, промислової, сільськогосподарської, енергетичної, транспортної і соціальної інфраструктури Луганської області з метою визначення її впливу на якість життя населення регіону. Зазвичай якість життя оцінюється безпосередньо через систему розроблених індикаторів та індексів, що спрямовані на вивчення окремих сторін життя людини і суспільства. Розкрито, що для проведення адекватної оцінки якості життя населення в Україні слід використовувати національну матрицю індикаторів, максимально адаптовану до державної статистики. Встановлено, що руйнування та занепад інфраструктури Луганської області відбулось через військові дії на Сході України, тому інфраструктура не спроможна забезпечувати гідну якість життя населення. У Луганській області планується реалізація інфраструктурних проектів, проте це все зумовлює необхідність розроблення рекомендацій щодо підвищення якості життя населення на підконтрольних територіях Луганської області у когерентності з положеннями Стратегії економічного розвитку Донецької та Луганської областей на період до 2030 року. У статті розроблено Матрицю оцінки впливу поточного стану інфраструктури Луганської області на якість життя населення та заходи, які спрямовані на покращення інфраструктури. За результатами аналізу матриці зроблено висновки, що майже всі індикатори якості життя населення мають бути покращені через наявність відповідних заходів у Стратегії економічного розвитку Донецької та Луганської областей. Тривогу викликав такий індикатор, як криміногенна ситуація в регіоні. Стратегія економічного розвитку Донецької та Луганської областей не містить прямих заходів щодо покращення криміногенної ситуації в Луганській області, тому першочерговою рекомендацією щодо підвищення якості життя населення Луганської області запропоновано розроблення цільових заходів щодо поліпшення криміногенної ситуації. Оскільки цей аспект якості

Цитування: Заблодська І.В., Серебряк К.І., Татарченко О.М. Вплив інфраструктури Луганської області на якість життя населення: оцінка та рекомендації. *Економіка та право*. 2021, № 4. С. 68—78. <https://doi.org/10.15407/econlaw.2021.04.068>

життя населення є вирішальним саме на територіях, що наближені до зони конфлікту. А розроблення додаткових цільових заходів має відбуватися на державному або субрегіональному рівні. Стратегія економічного розвитку Донецької та Луганської областей на період до 2030 року містить конкретний напрям та заходи щодо поліпшення якості життя людей, тому активізація розбудови інфраструктури дасть змогу збільшити локальний економічний ефект.

Постановка проблеми та актуальність дослідження. Інфраструктурне забезпечення економіки України, з одного боку, залежить від темпів розвитку економіки регіонів країни, а з іншого — саме виступає джерелом економічного росту та підвищення якості життя населення. Категорія «якість життя населення», є складною та сучасною, має регіональну прив'язку. Через агресію Російської Федерації та воєнні дії на Сході України території Луганської і Донецької областей стали проблемними і в контексті забезпечення високого рівня якості життя населення. Саме ці області потребують особливої уваги з боку науковців для вирішення проблем відновлення гідної якості життя.

Задля цього 2020 р. у державі схвалено Концепцію економічного розвитку Донецької та Луганської областей, яка передбачає формування територій пріоритетного розвитку, державне стимулювання впровадження нових моделей економічного розвитку, які слугуватимуть об'єднуючим механізмом, основою якого є проста і зрозуміла логіка — добробут мешканців [1]. Концепції економічного розвитку Донецької та Луганської областей знайшли своє продовження у Стратегії економічного розвитку Донецької та Луганської областей на період до 2030 року, яку 2021 р. затверджено Кабінетом Міністрів України [2].

Безперечно, що сучасні виклики щодо становлення нової якості життя на проблемних територіях Сходу України потребують системних та глибоких досліджень інфраструктури, яка суттєво впливає на життєдіяльність населення Луганської та Донецької областей. Саме виходячи з результатів оцінки впливу сучасного стану інфраструктури на якість життя населення можливе наукове обґрунтування рекомендацій щодо підвищення якості життя населення на підконтрольних територіях Луганської області у когерентності з положеннями Стратегії економічного розвитку

Донецької та Луганської областей на період до 2030 року.

Метою статті є визначення результатів впливу інфраструктури Луганської області на якість життя населення на основі її оцінки та розроблення рекомендацій щодо покращення якості життя.

Виклад основного матеріалу. «Якість життя» є комплексним поняттям, яке враховує різноманітні аспекти людського життя, а оцінка якості життя є багатовимірною величиною.

Європейський досвід свідчить, що навіть невисокий рівень стартових соціально-економічних умов дає змогу досягти суттєвого прогресу у забезпеченні високих соціальних стандартів. Люди протягом життя одного покоління відчують суттєве покращання власного добробуту, що загалом закономірно призводить до розширення переліку потреб. Оцінюється якість життя безпосередньо через систему розроблених індикаторів та індексів, що спрямовані на вивчення окремих сторін життя людини і суспільства (табл. 1).

З метою забезпечення адекватної оцінки в Україні слід використовувати національну матрицю індикаторів, максимально адаптовану до державної статистики (табл. 2).

Для оцінки впливу сучасного стану інфраструктури на якість життя населення використовуємо результати об'єктивної оцінки житлово-комунальної, промислової, сільськогосподарської, енергетичної, транспортної і соціальної інфраструктури Луганської області.

Отже, за результатами оцінювання, житлово-комунальна інфраструктура перебуває в незадовільному стані та потребує енергомодернізації. У Луганському регіоні існує проблема з водопостачанням та постачанням газу. КП «Попаснянський районний водоканал» виконує гуманітарну місію з постачання води українцям за лінію розмежування. Високий ступінь зносу мережі водопостачання та каналізації, житлового фонду в області досягає 70 %. Мережі водопостачання на 50 % є застарілими і аварійними, мережі каналізації — на 57 %. Найгіршим є технічний стан теплових мереж. Спостерігається дефіцит житла та загроза стабільного газопостачання природного газу до населених пунктів: смт Троїцьке, с. Воеводське.

У Луганській області планується реалізація інфраструктурних проектів щодо рекон-

струкції та капітального ремонту деяких об'єктів житлово-комунального господарства (ЖКГ) та виконання відповідних регіональних програм [4].

Щодо стану освітньої соціальної інфраструктури, то вона не може забезпечувати населення якісними освітніми послугами через: глибоку територіальну диференціацію наповнюваності об'єктів дошкільної та загальної середньої освіти (середня наповнюваність закладів загальної середньої освіти становить 44,8 % — це 22 позиція у рейтингу областей України); недостатній рівень оснащення матеріально-технічної бази навчальних закладів; повну або часткову втрату матеріально-технічної бази у більшості закладів вищої освіти, що перемістилися; недостатність педагогічних кадрів у закладах освіти. Спостерігається зниження якості освітніх послуг та міграція молоді до інших регіонів України або країн, закриття шкіл, тому планується реалізація

інфраструктурних проєктів щодо реконструкції та капітального ремонту деяких соціальних об'єктів та виконання відповідних регіональних програм [4].

Соціальна медична інфраструктура перебуває у незадовільному стані та не дає можливості забезпечувати населення якісними медичними послугами. Медичні заклади, що перемістилися на територію, підконтрольну українській владі, розташовані в орендованих приміщеннях і не забезпечені повним обсягом медобладнанням, заклади первинної ланки недостатньо укомплектовані лікарями, їхня мережа недосконала. Заклади вторинної (спеціалізованої) ланки мають високу питому вагу осіб пенсійного віку серед лікарів; потребує оновлення автотранспорт. Відсутня обласна клінічна лікарня та обласний онкологічний диспансер, обласний центр громадського здоров'я. Відсутність цілісної тривірневої системи надання медичної допомоги призвела до

Таблиця 1. Індекси оцінки якості життя [3]

Назва індексу	Суб'єкт, який здійснює розрахунок	Принцип розрахунку	Індикатори	Кількість охоплених країн
Індекс людського розвитку	ПРООН	Середньогометричне трьох індексів	Очікувана тривалість життя, освіта, валовий національний дохід	187
Індекс добробуту (<i>Prosperity Index</i>)	Дослідницька організація <i>Legatum Institute</i>	Інтегральна оцінка параметрів	Економіка, рівень розвитку підприємництва і можливостей у бізнесі, державне управління, освіта, охорона здоров'я, рівень безпеки, особиста свобода, соціальний капітал	110
Індекс / рейтинг міст з найвищою якістю життя	Консалтингова компанія <i>Mercer Human Resource Consulting</i>	Рейтингові оцінки	39 критеріїв оцінювання: політико-соціальне середовище, економічні показники, наявність певних обмежень (наприклад, цензури), якість системи охорони здоров'я, якість системи освіти, доступність і вартість житла, культурне життя, клімат і ймовірність природних катаклізмів	215 міст світу
Індекс якості життя <i>Gallup</i>	Інститут <i>Gallup</i>	Соціологічне обстеження якості життя	Здоров'я, освіта, матеріальний достаток, громадська активність, політична свобода, соціальні зв'язки, довкілля, економічна та фізична безпека	Змінюється з року в рік
Національна матриця індикаторів якості життя населення України	Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України	Індекс людського розвитку за методикою Моніторингу регіонального людського розвитку	Шість блоків, 33 показники	

підвищення рівня смертності та скорочення тривалості життя населення. В області планується реалізація інфраструктурних проєктів щодо реконструкції та капітального ремонту деяких медичних об'єктів і придбання обладнання і виконання відповідних регіональних програм [4].

Соціальна інфраструктура також не дає змоги забезпечувати населення якісними культурними та спортивними послугами. Через воєнні дії відбулось різке скорочення кількості закладів культури і спорту, це перешкоджає: розвитку дитячо-юнацького спорту; збереженню тренерського і спортивного потенціалу; модернізації обласної бази «Олімп»; реконструкції та реставрації вже наявних спортивних об'єктів [4].

Соціальна інфраструктура в області також не дає можливості забезпечувати все населення якісними адміністративними послугами через скорочення кількості об'єктів соціального захисту населення, втрату поточної та

архівної інформації щодо діяльності служб і закладів. Роста незадоволення населення через надання адміністративних та соціальних послуг послуг низької якості.

Щодо транспортної інфраструктури, то вона перебуває у задовільному стані завдяки реалізації державної програми «Велике будівництво» та відновленню автошляхів, проте немає авіаційного сполучення, а мережа залізничних шляхів області розділена. На підконтрольній українській владі території області є дві незв'язані залізничних гілки і зниження обсягів вантажообороту залізничного транспорту, знос рухомого складу вантажних вагонів становить понад 90 %. Основне навантаження перевезень йде через автомобільний транспорт. Загалом планується оновити орієнтовно 183 км автошляхів загального користування державного значення. Для з'єднання північних районів області зі всеукраїнською мережею планується будівництво залізничної гілки «Кіндрашівська-Нова — Лантратівка» [5—7].

Таблиця 2. Національна матриця індикаторів якості життя населення України [3]

Середовище	Блоки		
	Об'єктивна оцінка		Суб'єктивна оцінка
	Стан	Поточна ситуація	
	Природне середовище		
Екологія	Природне середовище	Екологічна ситуація	Оцінка екологічної ситуації
	Соціальне середовище		
Здоров'я	Система охорони здоров'я	Здоров'я населення	Оцінка системи охорони здоров'я та власного здоров'я
Освіта	Система освіти	Освіта населення	Оцінка системи освіти та власної освіти
Безпека	Криміногенне середовище	Криміногенна ситуація	Оцінка особистої безпеки
Культура, мистецтво, відпочинок	Сфера культури, мистецтва, туризму	Активність населення у сфері культури, мистецтва, туризму	Ставлення до культури, мистецтва, туризму
Житло	Ринок житла	Житлові умови	Оцінка благоустрою та умов проживання
Транспорт	Транспортна інфраструктура	Безпека на транспорті	Оцінка роботи транспорту
	Економічне середовище		
Економіка	Стан економіки	Добробут	Оцінка матеріального становища
Зайнятість	Ринок праці	Зайнятість та умови праці	Оцінка ситуації щодо зайнятості
	Суспільно-політичне середовище		
Громадянська активність	Розвиток громадянського суспільства	Суспільно-політична ситуація	Оцінка суспільно-політичної ситуації
Суспільне середовище	Стан суспільного середовища	Соціальне уособлення	Соціальне самопочуття

Щодо стану сільськогосподарської інфраструктури регіону, то він задовільний, проте не вистачає виробничих потужностей переробної промисловості, немає сільськогосподарської інфраструктури, зруйнована логістика, розірвані виробничі зв'язки між виробниками сільськогосподарської продукції і підприємствами з її перероблення, спостерігається дефіцит лабораторних потужностей; невикористання земель для оброблення в сирій зоні. Розташування регіону в зоні ризикованого землеробства та істотна залежність виробництва продукції рослинництва від погодних умов, мінне забруднення, зміна клімату й потреба у меліорації ускладнює сільськогосподарську діяльність. Проте спостерігається незначне зростання обсягів виробництва сільського господарства. У Міловському і Біловодському районах є унікальні чотири кінні заводи, що належать ДП «Конярство України».

Промислова інфраструктура регіону перебуває у незадовільному стані, так як промисловий комплекс через збройний конфлікт фактично втратив такі галузі, як металургія, виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення, машинобудування. Залишилась на непідконтрольній території певна частина підприємств таких галузей: вугільна промисловість, виробництво будівельних матеріалів, харчова та легка промисловість. Через закриття шахт загострюється екологічна проблема, шахтні води виносять до поверхні сіль, що призводить до засолення ґрунту.

На контрольованій українською владою території області залишилися майже всі провідні підприємства хімічної промисловості, виробництво паперу, поліграфічна діяльність, газова промисловість та електроенергетика. Констатується наявність достатньої кількості промислових майданчиків, логістичнопривабливих для створення індустріальних і технологічних парків (зона міст Северодонецьк, Лисичанськ, Рубіжне). Більшість земельних ділянок знаходяться в районах, що мають зручне географічне розташування та забезпечені інженерно-транспортною інфраструктурою.

Генеральними планами міст Северодонецьк, Лисичанськ, Рубіжне визначені досить великі території промислового призначення, які можуть бути використані для створення індустріальних парків і технопарків. Ці міста також мають достатньо велику кількість науко-

вих та науково-дослідних закладів, які можуть бути задіяні.

Щодо енергетичної інфраструктури регіону, то вона перебуває у незадовільному стані, Луганська область енергозалежна та має незбалансовану структуру енергоспоживання, нераціональне використання енергетичних ресурсів (природний газ, електроенергія, тепло) через застосування застарілих технологій з низьким коефіцієнтом корисної дії та приладів обліку або їхню відсутність. Також через бойові дії частина Луганщини опинилася у так званому енергетичному острові — усі магістральні лінії електропередач залишилися на тимчасово окупованій території. Рівень ефективності енергоспоживання області один із найнижчих в Україні. Пошкодження енергетичної інфраструктури та знеструмлення таких об'єктів, як насосні станції, призводить до перебоїв у водопостачанні, а у разі знеструмлення вугільних шахт — до неможливості виконувати відкачування води з подальшим затопленням обладнання шахти та забрудненням підземних вод.

Проте Луганська область має в розпорядженні 368 тис. га земель, придатних для вирощування енергетичних культур і входить до найперспективніших областей України у сфері відновлюваних джерел енергії.

Для розв'язання багатьох економічних проблем Стратегією економічного розвитку Донецької та Луганської областей на період до 2030 року передбачається застосування спеціальних інструментів економічного, правового та організаційного характерів, зокрема в контексті розбудови інфраструктури в Луганській області [2]: модернізація залізничної магістралі та її інфраструктури, насамперед залізничних шляхів Попасна — Сватове — Куп'янськ та Новозолотарівка — Лиман, та будівництво залізничної лінії, яка з'єднає ділянку залізничної лінії Лантратівка — Кіндрашівська-Нова із залізничною мережею України; запровадження ефективної системи управління інженерною інфраструктурою меліоративних систем та утримання їх в належному стані, зокрема проведення дослідження стану каналів, дамб, споруд; відновлення енергетичної та газопостачальної інфраструктури у населених пунктах, розташованих уздовж лінії розмежування; розвиток та технічна модернізація припортової інфраструктури Маріупольсько-

го морського торгового порту (залізничних підходів, автомобільних доріг тощо) для відновлення його пропускної спроможності; збільшення частки використання альтернативних видів палива на транспорті та промисловості (електромобілі, біопаливо, *CNG*, *LNG*) та розвиток нової гнучкої інфраструктури (системи зарядних станцій електромобілів, систем зрідження, регазифікації, зберігання палива тощо); розширення механізмів залучення соціально відповідального бізнесу, зокрема до відбудови зруйнованої внаслідок збройної агресії Російської Федерації соціальної інфраструктури та житла.

Для досягнення поставлених цілей передбачається реалізації таких інфраструктурних заходів:

1.1.1. Розвиток інфраструктури підтримки підприємництва. Завдання заходу — сприяння зростанню малого та середнього підприємництва, розвитку інвестицій та торгівлі шляхом: розроблення моделі інфраструктури підтримки бізнесу з урахуванням можливостей онлайн-платформи Дія. Бізнес; сприяння створенню інфраструктури підприємництва з урахуванням розробленої моделі інфраструктури підтримки бізнесу.

1.2.1. Створення Фонду консорціумного фінансування. Завдання заходу — створення єдиного фонду для забезпечення функціонування системи страхування військово-політичних ризиків та інвестування в проекти розбудови інфраструктури Луганської області, що допоможе залучити іноземних партнерів з розвитку та забезпечити централізованість і ефективність розподілу коштів. Фонд консорціумного фінансування можливо створити з використанням досвіду створення *The Eastern Europe Energy Efficiency and Environmental Partnership*. Фінансування проектів за цим партнерством проводиться за рахунок трастового фонду *Eastern Partnership Technical Assistance Trust Fund*, що утворений та управляється Європейським інвестиційним банком. Модель трастового фонду під управлінням великої міжнародної організації є виправданою, оскільки це підвищує довіру партнерів з розвитку, дає змогу залучити значний обсяг коштів на фінансування великих інфраструктурних проектів та запровадити нові фінансові інструменти (страхування). Передбачається, що в такому фонді може бути два напрями залу-

чення фінансування: донорський та кредитний. Кошти грантових проектів використовуватимуться на соціальні ініціативи (медична, освітня галузь, доступ до питної води, будівництво доріг, освітлення та безпека в містах тощо) та такі ініціативи, які матимуть великий вплив, але не можуть бути профінансовані суб'єктами господарювання у зв'язку із значною їхньою вартістю (наприклад, системи зрошення). Кошти кредитного напрямку використовуватимуться на поліпшення доступу до фінансування в регіоні та великі інфраструктурні проекти, що забезпечать зростання валового регіонального продукту та надходжень до бюджетів.

2.1.3. Захід — розвиток індустріальних (промислових) парків. Завдання заходу — стимулювання залучення нових інвестиційних проектів у регіон, насамперед, шляхом зниження первинних витрат для інвестора. На цей час на керівну компанію покладено всі функції (сплата оренди, пошук інвесторів тощо) та ризику. Необхідно мати баланс розподілу ризиків та обов'язків між керівною компанією та ініціатором створення парку; розвивати індустріальні (промислові) парки в регіоні: розпочати / прискорити бюджетне фінансування розвитку інфраструктури ключових парків (зокрема через фінансування технічної підтримки партнерами з розвитку, подання проектів до Державного фонду регіонального розвитку для наявних індустріальних (промислових) парків або за рахунок коштів бюджетів різних рівнів та Фонду консорціумного фінансування); розширити перелік інфраструктури, яка буде створена на території наявних та нових парків за рахунок статутних джерел фінансування (зокрема, додати захисні споруди цивільного захисту, системи оповіщення, енергогенеруючі підприємства, створені в межах індустріального (промислового) парку, та іншу інфраструктуру безпеки (у разі потреби в конкретній локації поблизу лінії розмежування), телекомунікації тощо).

2.2.1. Захід — відновлення та розбудова системи зрошення та меліоративних каналів. Завдання заходу — підвищити родючість ґрунтів та продуктивність сільського господарства через забезпечення достатнього рівня зрошення. Відновлення водогосподарської та меліоративної інфраструктури на території Луганської області.

2.2.4. Захід — відновлення сільськогосподарської інфраструктури. Завдання заходу — забезпечення розвитку сільського господарства і переробної промисловості Луганської області за рахунок відновлення та розширення потужностей сільськогосподарської інфраструктури регіону.

Стратегія економічного розвитку Донецької та Луганської областей на період до 2030 року також містить такий стратегічний напрям — розбудова критичної інфраструктури та логістики. Завдання напряму — забезпечення енергетичних ресурсів, транспортної та енергетичної інфраструктурної мережі, необхідних для розвитку регіону та здешевлення і спрощення логістики через формування та затвердження інвестиційних програм компанії відповідно до комплексної програми розвитку інфраструктури системи передачі та розподілу в регіоні.

3.2. Ініціатива — створення сучасної транспортної інфраструктури.

3.2.1. Захід — відновлення автошляхів регіону, створення автомобільного коридору «Маріуполь — Северодонецьк», ліквідація «вузьких місць» в аграрній логістиці. Завдання заходу — забезпечення автомобільної мережі, необхідної для розвитку регіону, та здешевлення і спрощення логістики.

3.2.2. Захід — будівництво та модернізація залізничної інфраструктури у Луганській області. Завдання заходу — забезпечення модернізації залізничної мережі, необхідної для розвитку регіону, та здешевлення і спрощення логістики.

3.2.3. Захід — реформа системи приміського залізничного сполучення. Завдання заходу — підвищення рівня мобільності населення населених пунктів, що мають залізничне сполучення, з індустріальними центрами.

3.2.4. Захід — відновлення повітряного сполучення. Завдання заходу — відновити цивільне повітряне сполучення з регіоном шляхом збільшення пропускну здатності транспортної інфраструктури (залізничних шляхів, залізничної станції, автомобільних доріг).

Стратегія економічного розвитку Донецької та Луганської областей на період до 2030 року містить таку ініціативу — Поліпшення якості життя людей.

4.2.1. Захід — запровадження ініціатив, покликаних підвищити рівень безпеки в регіоні. Завдання заходу — зміна сприйняття регіону

від «району бойових дій» до «району підвищеної безпеки».

4.2.2. Захід — комплекс заходів зі збереження та підвищення енергоефективності застарілого житлового фонду та комунальної інфраструктури. Завдання заходу — подолання дефіциту якісного житла, зниження споживання тепла та енергії, збільшення частки альтернативних джерел в енергоспоживанні.

4.2.3. Захід — забезпечення якісною питною водою населення Донецької та Луганської області. Завдання заходу — комплексне вирішення питання щодо надійного постачання якісної питної води в громадах Луганської області шляхом упровадження новітніх технологій.

4.2.4. Захід — забезпечення доступності розвинених мереж надання медичних, освітніх, культурних, адміністративних та соціальних послуг у громадах на лінії розмежування та прикордонних з Російською Федерацією територіях. Завдання заходу — підвищення якості життя людей у найвразливіших громадах шляхом забезпечення кращого доступу до базових соціальних послуг, освітніх послуг, послуг з охорони здоров'я та культури.

4.2.5. Захід — Надання якісної медичної допомоги та будівництво клінічних лікарень. Завдання заходу — відновлення доступу жителів областей до якісних медичних послуг

4.2.6. Захід — сприяння розвитку туристичного потенціалу регіону. Завдання заходу — розвиток місцевого туризму та популяризація культурної спадщини.

4.2.7. Захід — розбудова ефективного врядування в громадах Луганської області. Завдання заходу — розвиток у територіальних громадах ефективної системи управління, орієнтованої на потреби населення, упровадження сучасних форм громадської участі, зокрема електронного врядування.

Стратегія економічного розвитку Донецької та Луганської областей на період до 2030 року містить конкретний напрям та заходи щодо поліпшення якості життя людей. А активізація розбудови інфраструктури дасть змогу отримати локальний економічний ефект.

Для розроблення рекомендації щодо підвищення якості життя населення Луганської області у когерентності з положеннями Стратегії економічного розвитку Донецької та Луганської областей доречно сформулювати Мат-

рицю оцінки впливу поточного стану інфраструктури Луганської області на якість життя населення та додати перелічені заходи, що спрямовані на покращення інфраструктури (табл. 3).

Отже, за результатами побудови Матриці оцінки впливу поточного стану інфраструктури Луганської області на якість життя населення та заходів, що спрямовані на покращення інфраструктури, можна зробити висновки, що майже всі індикатори якості життя населення мають бути покращені через наявність заходів у Стратегії економічного розвитку Донецької та Луганської областей.

Індикатор «Добробут населення» — це комплексний індикатор, який відбито в місії Стратегії — створення в регіоні середовища, сприятливого для економічного зростання та підвищення добробуту мешканців, відновлення територіальної цілісності країни та безпечна реінтеграція тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

Викликає занепокоєння такий індикатор — криміногенна ситуація в регіоні. Стратегія економічного розвитку Донецької та Луганської областей не містить прямих заходів щодо покращення криміногенної ситуації в Луганській області.

Аналіз кількісних показників злочинності в Луганській області свідчить про зростання злочинів (не тільки через воєнні дії) порівняно з іншими регіонами України [8, 9].

Таблиця 3. Матриця оцінки впливу поточного стану інфраструктури Луганської області на якість життя населення та заходи, спрямовані на покращення інфраструктури

Індикатори якості життя населення	Інфраструктура					
	житлово-комунальна	промислова	сільсько-господарська	енергетична	транспортна	соціальна
Екологічна ситуація	<i>P/N</i>	<i>N</i>	<i>N</i> 2.2.1	<i>N</i>	<i>N</i>	<i>L</i> 1.2.1
Здоров'я населення	<i>P/N</i>	<i>N</i>	<i>N</i>	<i>N</i>	<i>P/N</i>	<i>P/N</i> 1.2.1; 4.2.4; 4.2.5
Освіта населення	<i>P/N</i>	<i>P/N</i>	<i>P/N</i>	<i>P/N</i>	<i>P/N</i>	<i>N</i> 1.2.1; 4.2.4
Житлові умови	<i>N</i> 4.2.2; 4.2.3	<i>L</i>	<i>L</i>	<i>N</i>	<i>L</i>	<i>P/N</i> 1.2.1
Безпека на транспорті	<i>L</i>	<i>L</i>	<i>L</i>	<i>N</i>	<i>N</i> 3.2.1- 3.2.4	<i>L</i> 1.2.1
Зайнятість та умови праці	<i>P/N</i>	<i>N</i> 1.1.2	<i>N</i> 1.1.2; 2.2.4	<i>N</i>	<i>P/N</i> 1.1.2; 3.2.2	<i>P/N</i> 3.2.1
Активність населення у сфері культури, мистецтва, туризму	<i>P/N</i>	<i>P/N</i>	<i>P/N</i>	<i>P/N</i>	<i>P/N</i>	<i>P/N</i> 4.2.4; 4.2.6
Суспільно-політична ситуація	<i>N</i>	<i>P/N</i> 2.1.3	<i>P/N</i> 2.2.1	<i>P/N</i> 2.1.3	<i>P/N</i> 3.2.3	<i>P/N</i> 1.2.1; 4.2.1
Соціальне уособлення (самопочуття)	<i>N</i>	<i>P/N</i>	<i>P/N</i>	<i>P/N</i>	<i>P/N</i>	<i>P/N</i> 4.2.7
Криміногенна ситуація	<i>N</i>	<i>N</i>	<i>N</i>	<i>N</i>	<i>N</i>	<i>N</i>
Добробут	<i>P/N</i>	<i>P/N</i>	<i>P/N</i>	<i>P/N</i>	<i>P/N</i>	<i>P/N</i>

Примітка: *L* — непрямий (легкий) вплив; *P* — позитивний вплив; *P/N* — позитивно / негативний вплив; *N* — негативний вплив.

Спостерігається зростання кількості умисних убивств, фактів незаконного позбавлення волі або викрадення людини, зґвалтувань тощо. Неналежним є стан розкриття кримінальних правопорушень.

Отже, першочерговою рекомендацією щодо підвищення якості життя населення Луганської області у когерентності з положеннями Стратегії економічного розвитку Донецької та Луганської областей є необхідність розроблення цільових заходів щодо поліпшення криміногенної ситуації в регіоні. Оскільки цей аспект якості життя населення є головним саме на територіях, що наближені до зони конфлікту. Враховуючи, що Стратегія розвитку Луганської області на 2021—2027 рр. має стратегічне завдання — створення безпечних умов для проживання та пересування територією області, то розроблення додаткових цільових заходів має відбуватися на державному або субрегіональному рівнях (Донецька та Луганська області).

Висновки. Проведені дослідження сучасного стану інфраструктури (житлово-комунальної, промислової, сільськогосподарської, енергетичної, транспортної і соціальної) Луганської області довели, що вона не здатна забезпечувати гідної якості життя населенню.

Руйнування інфраструктури через воєнні дії суттєво вплинуло на зниження якості життя населення, тому майже всі види інфраструктури негативно або частково забезпечують якість життя населення. Це все зумовило необхідність наукового обґрунтування розроблення рекомендацій щодо підвищення якості життя населення на підконтрольних терито-

ріях Луганської області у когерентності з положеннями Стратегії економічного розвитку Донецької та Луганської областей на період до 2030 року. Для розроблення рекомендацій було побудовано Матрицю оцінки впливу поточного стану інфраструктури Луганської області на якість життя населення та заходів, які спрямовані на покращення інфраструктури.

За результатами аналізу зроблено висновки, що майже всі індикатори якості життя населення мають бути покращені через наявність відповідних заходів у Стратегії економічного розвитку Донецької та Луганської областей. А індикатор «добробут населення» як комплексний показник буде покращено через створення в регіоні середовища, сприятливого для економічного зростання та підвищення добробуту мешканців, відновлення територіальної цілісності країни та безпечної реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

Тривогу викликав такий індикатор — криміногенна ситуація в регіоні. Стратегія економічного розвитку Донецької та Луганської областей не має прямих заходів щодо покращення криміногенної ситуації в Луганській області. Тому спішною рекомендацією щодо підвищення якості життя населення Луганської області є необхідність розроблення цільових заходів щодо поліпшення криміногенної ситуації в регіоні, оскільки цей аспект якості життя населення є вирішальним саме на територіях, що наближені до зони конфлікту. А розроблення додаткових цільових заходів має відбуватися на державному або субрегіональному рівнях.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Концепція економічного розвитку Донецької та Луганської областей, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23.12.2020 № 1660-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1660-2020-%D1%80#Text> (дата звернення: 15.09.2021).
2. Стратегія економічного розвитку Донецької та Луганської областей на період до 2030 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.08.2021 № 1078-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npras/prozatverdzhennya-strategiyi-ekonom-a1078r> (дата звернення: 15.09.2021).
3. Лібанова Е.М., Гладун О.М., Лісогор Л.С. та ін. Вимірювання якості життя в Україні: аналітична доповідь. Київ, 2013. 50 с.
4. Регіональні програми Луганської області. *Офіційний сайт Луганської обласної державної адміністрації*. URL: <http://loga.gov.ua/oda/about/depart/economy/programs> (дата звернення: 15.09.2021).
5. Мінінфраструктури укладе фінансову угоду з ЄІБ щодо проекту з оновлення доріг Луганщини. *Офіційний сайт Луганської обласної державної адміністрації*. 03.12.2020. URL: http://loga.gov.ua/oda/press/news/mininfrastrukturi_uklade_finansovu_ugodu_z_ieib_shchodo_proiektu_z_onovlennya_dorig (дата звернення: 15.09.2021).

6. У Луганській області планують побудувати нову залізничну колію. *NEWS.UA*. 15.11.2020. URL: <https://newsua.one/news/u-luganskii-oblasti-planuyut-pobuduvati-novu-zaliznichnu-koliyu.html> (дата звернення: 15.09.2021).
7. Оцінка економічного впливу ізоляції залізничної лінії «Кіндрашівська-Нова — Лантратівка» для території та економіки Луганської області: аналітична доповідь. Національний інститут стратегічних досліджень, Київ: 2019. 71 с.
8. Семенишин М.О. Аналіз кількісних показників корисливонасильницької злочинності у Донецькій та Луганській областях (за матеріалами операції Об'єднаних сил). *Право і суспільство*. 2020. № 2. Ч. 3. С. 73—79.
9. Інформація про результати діяльності органів прокуратури Луганської області у 2020 році та стан злочинності у регіоні. *Офіційний сайт Луганської обласної прокуратури*. 25.01.2021. URL: https://lug.gp.gov.ua/ua/lug_zmi.html?_m=publications&_t=rec&id=289297 (дата звернення: 15.09.2021).

Надійшла 29.09.2021

REFERENCES

1. Kontsepsiia ekonomichnoho rozvytku Donetskoi ta Luhanskoï oblasti, skhvalena rozporiadzhenniam Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 23.12.2020 No. 1660-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1660-2020-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
2. Stratehiia ekonomichnoho rozvytku Donetskoi ta Luhanskoï oblasti na period do 2030 roku, zatverdzhena rozporiadzhenniam Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 18.08.2021 No. 1078-r. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/prozatverdzhennya-strategiyi-ekonom-a1078r> [in Ukrainian].
3. Libanova E.M., Hladun O.M., Lisohor L.S. ta in. Vymiriuvannia yakosti zhyttia v Ukraini: analitychna dopovid. Kyiv, 2013. 50 p. [in Ukrainian].
4. Rehionalni prohramy Luhanskoï oblasti. *Ofitsiyni sait Luhanskoï oblasnoï derzhavnoï administratsii*. URL: <http://loga.gov.ua/oda/about/depart/economy/programs> [in Ukrainian].
5. Mininfrastruktury uklade finansovu uhodu z YeIB shchodo proiektu z onovlennia dorih Luhanshchyny. *Ofitsiyni sait Luhanskoï oblasnoï derzhavnoï administratsii*. 03.12.2020. URL: http://loga.gov.ua/oda/press/news/mininfrastrukturi_uklade_finansovu_ugodu_z_ieib_shchodo_proiektu_z_onovlennya_dorig [in Ukrainian].
6. U Luhanskii oblasti planuiut pobuduvaty novu zaliznychnu koliiu. *NEWS.UA*. 15.11.2020. URL: <https://newsua.one/news/u-luganskii-oblasti-planuyut-pobuduvati-novu-zaliznichnu-koliyu.html> [in Ukrainian].
7. Otsinka ekonomichnoho vplyvu izoliatsii zaliznychnoi linii "Kindrashivska-Nova — Lantrativka" dlia terytorii ta ekonomiky Luhanskoï oblasti: analitychna dopovid. Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen. Kyiv, 2019. 71 p. [in Ukrainian].
8. Semenishyn M.O. Analiz kilkisnykh pokaznykiv koryslyvonasylnytskoi zlochynnosti u Donetskii ta Luhanskii oblastiakh (za materialamy operatsii Obiednanykh syl). *Pravo i suspilstvo*. 2020. No. 2. Ch. 3. P. 73-79 [in Ukrainian].
9. Informatsiia pro rezultaty diialnosti orhaniv prokuratury Luhanskoï oblasti u 2020 rotsi ta stan zlochynnosti u rehioni. *Ofitsiyni sait Luhanskoï oblasnoï prokuratury*. 25.01.2021. URL: https://lug.gp.gov.ua/ua/lug_zmi.html?_m=publications&_t=rec&id=289297 [in Ukrainian].

Received 29.09.2021

I.V. Zablodska

Luhansk branch of State Organization "V. Mamutov Institute of Economic and Legal Research of NAS of Ukraine", Sievierodonetsk, Ukraine
orcid.org/0000-0002-1410-6194

K.I. Sieriebriak

Volodymyr Dahl East Ukrainian National University, Sievierodonetsk, Ukraine
orcid.org/0000-0002-7025-2399

O.M. Tatarchenko

Luhansk Taras Shevchenko National University, Starobilsk, Ukraine
orcid.org/0000-0002-1753-7272

INFLUENCE OF INFRASTRUCTURE OF LUHANSK REGION ON THE QUALITY OF LIFE OF THE POPULATION: ASSESSMENT AND RECOMMENDATIONS

The article presents the results of the analysis of housing and communal, industrial, agricultural, energy, transport and social infrastructure of Luhansk region in order to determine its impact on the quality of life of the population of the region. Usually the quality of life is assessed directly through a system of developed indicators and indices aimed at studying certain aspects of human life and society. It is revealed that in order to conduct an adequate assessment of the quality of life of the population in Ukraine, a national matrix of indicators should be used, which is maximally adapted to state statistics. It is established that the destruction and decline of the infrastructure of the Luhansk region

occurred due to hostilities in eastern Ukraine, so the infrastructure is not able to ensure a decent quality of life. In Luhansk region it is planned to implement infrastructure projects, but all this necessitates the development of recommendations to improve the quality of life in the controlled areas of Luhansk region in coherence with the provisions of the Economic Development Strategy of Donetsk and Luhansk regions until 2030. Based on the results of the matrix analysis, it was concluded that almost all indicators of the quality of life of the population should be improved due to the availability of appropriate measures in the Strategy of Economic Development of Donetsk and Luhansk oblasts. An indicator such as the criminogenic situation in the region caused alarm. The strategy of economic development of Donetsk and Luhansk oblasts does not contain direct measures to improve the criminogenic situation in Luhansk oblast. Therefore, the primary recommendation to improve the quality of life of the population of the Luhansk region is proposed - the development of targeted measures to improve the crime situation. Because this aspect of the quality of life of the population is crucial in areas close to the conflict zone. And the development of additional targeted measures should take place at the state or subregional level. The strategy of economic development of Donetsk and Luhansk regions for the period up to 2030 contains a specific direction and measures to improve the quality of life of people, so the intensification of infrastructure development will increase the local economic effect.

Keywords: region infrastructure, quality of life, assessment, measures, infrastructure projects, strategy, matrix, indicators, impact.